

KLĘSKA (34) *sb f*

klęska (17), **kleska** (16), **klęstka** (1), [**kliska**, **kliszka**]; *klęska ReszList, KochProp, KochWr, ActReg, GórńTroas, OrzJan* (3), *SarnStat, KmitaSpit* (4), *PowodPr* (3); *kleska GliczKsiąż, Leop, BielKron* (5), *Mącz, BielSpr* (2), *ModrzBaz, KochOdpr, KochPs, SkarŻyw* (2), *KochSz*; *klęska* : *klęstka MycPrz* (1 : 1).

e pochylone, a jasne.

sg N klęska (2). ◇ *G klęski* (8). ◇ *A klęskę* (17). ◇ *I klęską* (2). ◇ *L klęsce* (1). ◇ *pl G klęsk* (1).
◇ *A klęski* (3).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Coś złego, wielkie nieszczęście; szkoda, strata; spustoszenie, zniszczenie; clades Modrz, Cn; calamitas, internecio, occisio, strages Cn (34) : Tenći ielt záprawdě čás/ ktorego poľpolite kleľki oplákáwác á wifzące nád námi/ wítáwicznemi modlitwámi oddálác mamy. *ModrzBaz* 101; *SkarŻyw* 392; Troiá ítrapić prágnálem: lecz klęká ták froga Z wieczną hánbą/ y zgubą/ żeby iá podkáłá/ Tego/ Bóg widzi/ nigdy myśl moiá nie miálá. *GórńTroas* 24; *OrzJan* 91; ktore [ordy tatarskie] nieľpodźianie wielką klękę w narodźie náľzym z bliźszego iuż ľáśiectwá czyniá. *PowodPr* 8, 4.

W charakterystycznych połączeniach: klęska pospolita, sroga, wielka (więtsza) (3), *znaczna; wielą klęsk zmordowany.*

Zwrot: »klęskę podjąć, wziąć« [szyk zmienny] (1 : 1): *Inde incidere in plagas, per translationem, Wpác w nieyáką niebefpieczność/ Podyąć yáką klęskę. Mącz* 302c; to przypomnię/ że ľie iuż máło nie wízyłtki królełtwá obefzly tá niezgodą o wiárę/ y rzadkie któręby iákięý znácznéý klęski nie wzięło. *KochWr* 39.

Szeregi: »szkoda a klęska« (1): *gdy pan bog dopusći ogień/ álbo ľzkody/ á kleľki yákye/ że wílytkie naczynya [rzemięśnik] wthen čás potráćić może GliczKsiąż* H3v.

»klęska ani uszczerbienie« (1): *dla tego iż záwíże rozumiano/ że ľię tám nayrychley zádáne wierze chrześćijánľkiewy rány poleczyć mogły/ gdzie wiárá dobra zádney klęľki/ áni wíľzcherbienia nigdy nie ćierpiálá. ReszList* 191.

a. *Przegrana w bitwie lub pojedynku, pogrom, porażka; interitus exercitus Vulg; deletio exercitus ad unum, internecinum bellum Cn* (24) : *BielKron* 307v; *KochOdpr* C; *A* ich nieprzyacióły/ tropem zágonioné/ Wraciáć ľye ná mieysce ľwé morze záłáło/ Táki iż áni poľłáńcá z klęľki nie zoľtáło. *KochPs* 160; *Kto kleľkę może/ kto pobite głowy/ Tey ciężkiewy walki wypowiedzieć ľłowy? KochSz* B3v; *OrzJan* 14; *Przez wízyłtkę Woynę tákięý klęľki nie vználi KmitaSpit* C, Cv, C5.

klęska czyja (1): *SarnStat* 437; [mnie teź Muza prze do tego/ Bym piłáł klifkę Tyranná Thráckiego. *KlonPożar* B2v.]

W charakterystycznych połączeniach: okrutna klęska, pierwsza, przyszła, świeża, wielka (2); *znak klęski.*

Zwroty: »klęskę popaść« (3): *BielKron* 311; *Ieľli ktorzy pľocho á nieľmyľnie nád wolą Hethmáńľką z woýľká wyieźdźáli przed podkániem: bo tym obyczáiem / ieľliby kleľkę iáką popadł/ iźby ćie nieprzyaciéľ záchwyćil/ ľkáźilby táki ľerce ľwoim/ á nieprzyaciéľowi nápráwił BielSpr* 26v; *KmitaSpit* A2.

»porazić klęską« (1): vderzył ná one woýfká niezliczone/ y rozgromił wżytki/ y poraził ie Pán Bog klefką wielką. *SkarŻyw* 503.

»klęskę wziąć, podjąć (a. podejmować)« = *infelicitatem consegui Vulg* [*szyk zmienny*] (8 : 2): *Leop 2.Mach* 8/35; *BielKron* 247, 308v, 448v; *BielSpr* 7v; gdy sie mieli podkác/ Náfzy Przodkowie z Moófkwą ięli tego czekác. Ktoraby ftroná w walce klęstkę podiác miála *MycPrz* I Cv, II C2v; Bo Niemcy pod przymiérzem do Polfki wtárgnęli/ A iáko bóg chćiał/ y tak przecię klęskę wzięli. *KochProp* 10; *ActReg* 183; [ale skoroby pan Turek wziął iáką klifzkę w polu/ [...] každyby chćiał sie doma mćić nad nim swoich krzywó *OrzKsiąż* C4v.]

Wyrażenia: »ciężka klęska« (1): ále iefliż was Sokálfka/ Bukowińfka/ y Opocka ciężka klęfká nieuftráfzyłá/ [...] czemuż tákże pod zwycięztwem Tureckim nie ma sie godzić fzukác zásię zwycięztwá fwégo? *OrzJan* 24.

»kleska szkodliwa« (1): Wiele sie tego przydawa ludziem Rycerskim iz nieopátrznym położeniem Woýfká/ klefkę fzkodliwą podeymuią. *BielSpr* 7v.

Szeregi: »kleska a porażka« (1): vćiekáiąc morzem fpoórednym/ lámieuftek przyśfedł do Anthiochey/ wźiawfzy wielką klefkę á poráfkę ná woýfku swoim [*summam infelicitatem de inieritu sui exercitus consecutus*]. *Leop 2.Mach* 8/35.

»klęska albo szkoda« (1): Gdzieby téż co nagłćgo byó/ coby klęfkę/ álbo fzkodę iáką woýfká R. P. [...] zá sobą poćiągác mogó/ [...] może winného fkárác *SarnStat* 437.

»ustąpienie i klęska« (1): co nieprzyacielá ták zacnego y możnego do vftąpienia y klęfki przypráwió? *PowodPr* 20.

Synonimy: szkoda, uszczerbienie; **a.** porażka.